

Politinė reklama žiniasklaidos priemonėse REKOMENDACIJOS

1. **Politinė reklama** – valstybės politiko, politinės partijos, jos nario, politinės kampanijos dalyvio vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar kitokį atlygį arba kaip auka viešai skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu siekiama propaguoti politinę partiją, jos narį ar kandidatą.

2. Politinės reklamos skleidimo *neatlygintinai* draudimas reiškia, kad draudžiama neatlygintinai (kaip auką ar neatlygintiną paslaugą) skleisti politinę reklamą nepriklausomai nuo to vyksta ar nevyksta politinė kampanija (rinkimai ar referendumas). Šis draudimas taikomas visiems viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams (radijui, televizijai ir kitiems transliuotojams, laikraščiams ir kitiems spaudiniams) nepriklausomai nuo to, ar jie nacionaliniai, regioniniai, vietiniai, taip pat internetiniams informaciniams portalams.

3. Be to, tokiems transliuotojams (retransliuotojams) kaip radijas ir televizija (nepriklausomai nuo to, ar jie nacionaliniai, regioniniai ar vietiniai) draudžiama transliuoti (retransliuoti) politinės reklamos garso ir vaizdo kūrinius (reklaminius filmukus, filmus), o taip pat iš anksto parengtus vaizdo ir garso kūrinius, išskyrus Vyriausiosios rinkimų komisijos užsakytas laidas pagal Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo 18 str. 7 d. Šis draudimas taikomas nepriklausomai nuo to vyksta ar nevyksta politinė kampanija (rinkimai ar referendumas).

4. Ne politinės kampanijos laikotarpiu visi viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai gali rengti ir skleisti įprastinio pobūdžio informacinius pranešimus apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą. Tokiais pranešimais negali būti agituojama balsuoti partijos ar kandidato interesais arba už tokius pranešimus būtų arba numatoma atsilyginti. Priešingu atveju skleidžiami informaciniai pranešimai turės agitacijos ir politinės reklamos požymių.

5. Respublikos Prezidento rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2008 m. gruodžio 24 d., o rinkimų į Europos Parlamentą politinė kampanija prasidėjo 2008 m. gruodžio 2 d.

6. Politinė reklama nebus laikoma politinės kampanijos laikotarpiu skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, kandidatų veiklą, *išskyrus atvejus*, kai tokiais pranešimais yra agituojama balsuoti partijos ar kandidato interesais arba už tokius pranešimus yra atsilyginama, arba numatoma atsilyginti. Politinė reklama taip pat nelaikomos diskusijų laidos, jei jos nėra atlygintinos ir jose neagituojama už konkretų kandidatą ar politinę partiją.

7. Politinės reklamos anonsų skleidimui, išskyrus įprastinio pobūdžio informacinius anonsus, keliami tokie patys reikalavimai kaip ir reklamai.

8. Viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius ir sąlygas, kurie ne vėliau kaip likus 45 dienoms iki rinkimų turi būti pateikti Žurnalistų etikos inspektoriui (Respublikos Prezidento rinkimų - ne vėliau kaip iki 2009 m. balandžio 2 d., o rinkimų į Europos Parlamentą - ne vėliau kaip iki 2009 m. balandžio 23 d.).

9. Šie įkainiai nedelsiant skelbiami Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto tinklalapyje. Įkainiai ir sąlygos gali būti pakeisti tik su žurnalistų etikos inspektoriaus sutikimu.

10. Užsakymai politinei reklamai gali būti priimami ne anksčiau kaip po 5 darbo dienų nuo įkainių ir sąlygų pateikimo žurnalistų etikos inspektoriui.

11. Radijo ir televizijos transliuotojai gali rengti (pagal sutartis) diskusijų / pokalbių laidas, pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius ir vienodomis sąlygomis. Radijas ar televizija negali sudaryti išskirtinių sąlygų kuriai nors partijai ar kandidatui, be to, negali atsisakyti vienodomis sąlygomis sudaryti sutartį su kokia nors partija ar kandidatui.

12. Draudžiama skleisti politinę reklamą ir jos anonsus pirmame periodinio spaudos leidinio puslapyje.

13. Visiems viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams draudžiama skleisti politinę reklamą, jeigu jos paskleidimas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams.

14. Įstatymų leidėjas be 2-12 punktuose nurodytų nuostatų nenumatė jokių kitų apribojimų skleisti politinę reklamą per radiją ir televiziją ne politinės kampanijos ir politinės kampanijos laikotarpiais išskyrus rinkimų agitacijos laikotarpį.

15. Respublikos Prezidento rinkimų agitacijos laikotarpis yra 2009 m. balandžio 17 d. – gegužės 16 d. 1 val., rinkimų į Europos Parlamentą agitacijos laikotarpis yra 2009 m. gegužės 8 d. – birželio 6 d. 1 val.

16. Įstatymų leidėjas suvaržė galimybę skleisti politinę reklamą rinkimų agitacijos laikotarpiu (žr. 14 p.) per nacionalinius transliuotojus. Įstatymas nustato, jog VRK yra įgaliota parinkti nacionalinius transliuotojus, kurie skleis politinę reklamą. (Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo 18 str. 7 d.). Be to, politinės reklamos skleidimas per nacionalinius transliuotojus rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpiu finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis iš Vyriausiajai rinkimų komisijai skirtų asignavimų. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija rinkimų agitacijai skirtas laidas transliuoja pagal Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo ir rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo nuostatas.

17. Įstatymų leidėjas nenumatė ribojimų regioniniams ar vietiniams transliuotojams transliuoti politinę reklamą rinkimų agitacijos laikotarpiu, tačiau šioms transliacijoms galioja anksčiau minėti reikalavimai: politinė reklama turi būti atlyginama, jos įkainiai privalo būti pateikti žurnalistų etikos inspektoriui Respublikos Prezidento rinkimų atveju ne vėliau kaip iki 2009 m. balandžio 2 d., o rinkimų į Europos Parlamentą atveju ne vėliau kaip iki 2009 m. balandžio 23 d., be to, visiems politinės kampanijos dalyviams (politinėms partijoms, kandidatams) turi būti taikomos vienodos sąlygos.

18. Žiniasklaidos priemonės gali atsisakyti skleisti politinę reklamą, kurioje yra kitus kandidatus ir politines partijas kompromituojančios medžiagos, jeigu atsisakoma prisiimti galimas atsakomosios nuomonės paskleidimo išlaidas.

19. Politinė reklama, skleidžiama per radiją ir televiziją turės būti pažymėta VRK nustatyta tvarka ir sąlygomis.

20. Rinkimų agitacija, nepaisant jos būdų, formų ir priemonių, **draudžiama likus 30 valandų iki rinkimų pradžios** (t.y. Respublikos Prezidento rinkimų atveju nuo gegužės 16 d. 1 val., o Europos Parlamento rinkimų atveju nuo birželio 6 d. 1 val.) ir rinkimų dieną iki balsavimo pabaigos. Respublikos Prezidento rinkimų dieną (2009 m. gegužės 17 d.) šis draudimas taikomas ir rinkimų į Europos Parlamentą politinei reklamai bei agitacijai, vadinasi, **Respublikos Prezidento rinkimų dieną jokia politinė reklama ar agitacija yra negalima.**

21. Likus 10 dienų iki rinkimų (likus 5 dienoms – jeigu vyksta pakartotinis balsavimas) ir po rinkimų rezultatų nustatymo praėjus 25 dienoms (tai reiškia 2 (3) kartus) viešosios informacijos rengėjai / skleidėjai privalo VRK pateikti **Viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaraciją**, kurioje deklaruoja politinės kampanijos laikotarpiu paskelbtą politinės kampanijos reklamą, nurodo paskelbtos politinės reklamos kainą, įkainius, skelbimo laiką (plotą) ir politinės kampanijos dalyvį, kurio interesais politinės kampanijos reklama buvo paskelbta, taip pat asmenį, užsakiusį parengti ar paskleisti politinę reklamą, ir asmenį, apmokėjusį už politinės reklamos paskleidimą. (Respublikos Prezidento rinkimuose: 2009 m. gegužės 7 d. (birželio 2 d.) ir birželio 18 d. (liepos 9 d.), rinkimuose į Europos Parlamentą 2009 m. gegužės 28 d. ir liepos 9 d.).

22. Primintina, kad viešosios informacijos leidėjai ir žurnalistai, rengdami mokamas ar nemokamas laidas, vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, *Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso* nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę. (Visuomenės informavimo įstatymo 3 str. 1 d.)